

*Een unieke
bedevaart in
de week voor
Pinksteren*

ROMERÍA DEL ROCÍO

Dat het zwaar zou zijn om dagenlang door mul zand te sjouwen, bij temperaturen van rond de 35 graden, ja, dat had ik wel verwacht. Maar op die miljoenen muggen had ik niet gerekend. En dat was een beetje dom, want het Parque Nacional de Doñana in Zuid-Spanje is een duin- en moerasgebied. Maar toch had ik het voor geen goud willen missen, die Romaría del Rocío.

Tekst en foto's | *Jolande Schotten* www.jolandeschotten.nl

De prachtige natuur, de nauwelijks te beschrijven sfeer met muziek en zang, de saamhorigheid, het besef deel uit te maken van een honderden jaren oude traditie: die ervaringen waren wonderschoon. Het begon al om acht uur 's ochtends in Sanlúcar de Barrameda. Enkele stieren en koeien stonden gelaten de mis af te wachten die plaatsvond op een podium op straat voor de kapel van de Hermandad. Zij zouden later de wagen met de Simpecado trekken. Na de mis volgde een feestelijke rondgang door de stad, waarbij luidkeels werd gezongen. De opwekkende geluiden van de fluit-en-trommel hoorde je overal bovenuit.

Zoals een aantal andere Hermandades voor en na ons moest ook de Hermandad van Sanlúcar de Barrameda met veerboten de rivier de Guadalquivir oversteken. Honderden paarden op een boot, dat is een indrukwekkend gezicht! Aan de overkant wachtte ons het Parque Nacional de Doñana. Dit natuurgebied, dat in 1994 door UNESCO is uitgeroepen tot werelderfgoed, is op andere momenten slechts zeer beperkt toegankelijk. Dit is voor velen uit andere steden en gebieden dan Sanlúcar de Barrameda een reden om juist in deze Hermandad te participeren.

NIET OM TE SLAPEN

We betraden een decor dat deed denken aan een combi van Sergio Leone en Federico Fellini. Mannen en vrouwen in traditionele kledij, te paard of te voet, moesten hun plaats zien te vinden in de rij met voertuigen die in drie dagen tijd de weg naar El Rocío zou afleggen. Dwars door een gebied waar geen bestrating is en waar nauwelijks bebouwing te vinden is. En waar zand en parasoldenners het beeld domineren.

Drie dagen ploeteren door diep en brandend zand: hoe was dat vol te houden?

De wagen met de Simpecado was zwaar: telkens na een paar honderd meter moesten de runderen even rusten en drinken. Vooral op die momenten kwamen de rocieros bij elkaar om hartstochtelijk hun sevillanas te zingen, te spelen en te dansen. De zangers en zangeressen wisselden elkaar af en werden bijgevallen door de omstanders.

We kwamen steeds na negen 's avonds aan op een open plek met slechts een paardendrinkplaats en een paar kranen. Het leek een chaos maar vol verbazing zag ik hoe zo'n duizend rocieros binnen een half uur een kamp wisten op te slaan. Voor ons peregriños werd snel een eenvoudige doch voedzame maaltijd bereid. Gèk van de muggen (die dwars door de Deet en kleding heen staken) en doodmoe, lag ik meestal, zoals meerdere peregriños, niet lang daarna in mijn tent. Maar dat gold niet voor hen die met paard-en-wagen of met gemotoriseerd vervoer reisden. Zij dineerden uitgebreid en dronken en zongen tot héél diep in de nacht. Soms wel tot vlak voor half zeven, als de klanken van fluit-en-trommel ons wekten.

"La Romería no es para dormir", hoorde ik meermaals zeggen: je doet de tocht niet om te slapen.

ZACHTE OCHTENDLICHT

Ik vond het prachtig om te zien hoe in het zachte ochtendlicht de vrouwen zich elke dag in een andere flamenco outfit vertoonden. Het ontbijt stelde echter weinig voor: met slechts een snelle kop koffie en, desgewenst, een zoet en stoffig koekje vertrok de stoet rond acht uur, zonder ook maar één minuut op een treuzelaar te wachten.

Tijdens een korte ochtendpauze werden calorierijke hapjes rondgedeeld en pas tijdens de siësta aten we uitgebreider. Tijdens de siësta's droeg Padre Diego, die de camino met de staf in zijn hand meeliiep, samen met zijn kompaan een mis op. Hierna werden peregrinos die voor de eerste keer meeliepen gedoopt.

Tijdens mijn doop hield een mede-peregrino een medaille van de Hermandad op mijn voorhoofd en goot Padre Diego, onder het uitspreken van de mij toebedeelde doopnaam 'Fotógrafa del Camino', er manzanilla (een soort sherry, afkomstig uit deze streek) overheen, dat werd opgevangen op een bordje onder mijn kin, waarna ik een slokje nam van dit, aldus 'gezegende', vocht.

Enkele stieren en koeien stonden gelaten de mis af te wachten

De tocht vorderde gestaag. Om de haverklap boden de rociros die anders dan te voet of te paard reisden ons manzanilla, een rebujito (manzanilla gemengd met frisdrank), bier of water aan. Er werd weinig geslapen en men raakte steeds vermoeider, waardoor de liederen nog hartstochtelijker werden gezongen. Emoties kwamen steeds makkelijker aan de oppervlakte. Ook de sterkste en stoerste rociros lukte het niet meer om hun emoties te beheersen. Maar dat gaf helemaal niet. Sterker nog: het was juist de bedoeling! Als iemand met een snik in zijn of haar stem de zang beëindigde, werd die persoon warm toegejuicht en omhelsd.

OPGEWAAIDE STOF

Zo ook veedrijver Antonio. Hij en zijn collega Rafaël bepaalden het tempo van de tocht. Zij liepen voorop in het mulste zand. Zij zorgden met liefde voor de dieren, spotten water in bek, neusgaten en nek en weken geen minuut van hun zijde. Ook in El Rocío ging hun werk door, want in het huis van de Hermandad verzorgden zij de runderen en hielden zij de stal schoon. Maar Antonio kon ook zingen, vol overgave, en zijn voluit getoonde emotie emotioneerde mij op mijn beurt.

Aan het einde van de derde dag, toen het ploeteren door het zand gewoonte was geworden, bereikten we El Rocío. De opgewaaide stof verduisterde de zon en dat zorgde voor sprookjesachtige beelden. Het was indrukwekkend om met z'n allen het dorp binnen te trekken. Ik voelde dat hier sprake was van een eeuwenoude traditie en dat menigeen de waarde van deze traditie vanaf de geboorte had meegekregen. Hier speelde veel meer dan vermoeidheid en geloof, hier leefden ervaring en geschiedenis, hier stroomden herinneringen en toekomst door elkaar, hier voelde je het besef en de hoop dat deze traditie nog honderden jaren door zou kunnen leven.

*Drie dagen
ploeteren door
diep en brandend
zand: hoe was dat
vol te houden?*

DE BEDEVAART NAAR EL ROCÍO

De Romería del Rocío is een bedevaart die plaatsvindt in de week voor Pinksteren. De pelgrims of 'rocieros' reizen in groepen en blijven per vereniging bij elkaar. Zo'n vereniging heet een Hermandad. Deze naam stamt uit vroeger tijden en stond voor een integere broederschap met een beschermende functie. Het doel is van de bedevaart is om de Simpecado (een embleem van La Virgen, de Maagd Maria) op een wagen, die getrokken wordt door runderen, muilezels of paarden, naar El Rocío te brengen.

Rond de Simpecado lopen de peregrinos (rocieros die de tocht te voet afleggen). Veel mannen en vrouwen, jong en oud, reizen te paard. Er rijden ook andere voertuigen in de bedevaart mee: karren die worden voortgetrokken door paarden of muilezels, tractoren die grote wagens met meerdere personen en vaak koelkasten en andere keukenuitrusting vervoeren en in toenemende mate SUV's. Dat laatste wordt door vele pelgrims met lede ogen aangezien. Voor de peregrinos is een grote, door een tractor getrokken, wagen beschikbaar waarop bagage, eten en containers met water worden vervoerd.

LA VIRGEN

Volgens een legende zou in de 14de eeuw een herder uit Almonte in een holle boom een beeldje van Maria gevonden hebben. Hij nam dit mee maar raakte het tijdens zijn middagslaap weer kwijt. Het beeldje bleek op eigen kracht weer in de boom te zijn beland. Dit was voor de inwoners van Almonte een teken dat er op die plek een kapel of klooster moest komen: El Rocío was geboren. Nu is El Rocío een uitgestrekt dorp met nauwelijks inwoners, geen wegen maar alleen brede zandpaden. Vlak voor en tijdens Pinksteren verblijven er echter vele honderdduizenden mensen. Ze bezoeken de Ermita (kapel), bidden bij het beeld van Maria (La Virgen) en vieren er feest. Er vinden diverse ceremonies plaats, waarvan het uitdragen van La Virgen in de nacht volgend op eerste Pinksterzondag en het urenlang rondragen van dit loodzware beeld de belangrijkste is.

PARQUE NACIONAL

Het Parque Nacional de Doñana is een beschermd natuurgebied in Zuid-Spanje. Het park is van groot belang voor veel trekvogels en een aantal zeldzame dieren, zoals de Iberische lynx en de Spaanse keizersarend. Peregrina Maria, die in Sevilla woont maar al vele jaren deze camino loopt, vertelde me onderweg dat het Parque Nacional de Doñana mede wordt beschermd om het te behoeden voor de schade zoals die elders langs de Middellandse Zee is toegebracht. De nabijgelegen toeristische kustplaats Matalascañas wordt bijvoorbeeld door velen een gruwel gevonden.

In 1998 brak bij de Aznalcollar mijn een dam door. Dit veroorzaakte een enorme ecologische ramp die het natuurgebied tot op een haar na naderde. Door (soms illegale) waterwinning ten behoeve van landbouwgronden en golfbanen dreigt voor het Parque Nacional de Doñana uitdroging.

OPENBAAR NUT

Ondanks de beschermde status overweegt de overheid het aardgasbedrijf Fenosa toestemming te verlenen om onderzoek te doen. Recent brak er een grote brand uit in het gedeelte van het park dat aan de andere kant van El Rocío ligt. Dat is het gebied waar twee weken eerder duizenden rocieros van de Hermandad van Huelva doorheen trokken. Peregrino Pedro laat weten dat er eerder een wetsvoorstel is goedgekeurd dat de regering in staat stelt om een beschermd gebied dat door brand verwoest is, tot een project 'van openbaar nut' te verklaren. Het voornoemde aardgasproject is bestempeld als zijnde 'van openbaar nut'. Dit soort plannen en andere rampen zorgen voor een voortdurende bedreiging van dit kwetsbare natuurgebied.

Een deel van het park is onder begeleiding te bezoeken, zie bijvoorbeeld donanareservas.com

*Hier speelde veel meer dan vermoeidheid
en geloof, hier leefden ervaring
en geschiedenis, hier stroomden
herinneringen en toekomst door elkaar*